

Jean Guilaine ens parla sobre les xarxes a la Mediterrània Occidental durant el Neolític

03/2011 - **Art i Història**. "Hi ha una herència neolítica en tots nosaltres"

Jean Guilaine és un arqueòleg francès, expert en el Neolític i l'Edat de Bronze. Porta 50 anys fent excavacions per tota la Mediterrània, una activitat que combina encara amb les classes que ofereix com a professor emèrit al Collège de France. El mes de febrer passat va participar en el I Congrés Xarxes al Neolític. Circulació i intercanvi de matèries, productes i idees a la Mediterrània Occidental (VII-III mil·lenis aC), organitzat pel Departament de Prehistòria de la UAB i el Parc Arqueològic Mines de Gavà. UAB Divulga va aprofitar l'ocasió per entrevistar-lo. Recercador meticulós i divulgador apassionat, ens va parlar de les últimes hipòtesis sobre les societats neolítiques i de com les noves tècniques d'anàlisi dels materials han contribuït a elaborar-les.

Jean Guilaine és un prestigiós arqueòleg francès. Professor del Collège de França, ha investigat durant més de cinquanta anys les civilitzacions europees del Neolític i de l'Edat de Bronze. Al llarg de la seva trajectòria ha estat distingit amb el Gran Premi d'Arqueologia del Ministeri de Cultura de França i és cavaller de les Arts i de les Lletres, del Mèrit Nacional i de la Legió d'Honor del seu país. Ha publicat més de 500 articles i una vintena de monografies i de llibres. Té també una extensa filmografia, com a director i participant de documentals divulgatius.

Currículum de Jean Guilaine

- Què son les xarxes neolítiques?

- Durant el Neolític es van crear uns eixos de circulació que van permetre l'intercanvi de materials, d'objectes i d'idees entre diferents comunitats humanes. Els trobem a curta escala i a milers de quilòmetres de distància. Tenim, per exemple, models de destrals polides fabricades als Alps que trobem a Nicòsia, a la Península Ibèrica o Bulgària. Són xarxes d'aprovisionament entre poblacions diferents, que poden implicar material útil, per exemple el sílex, per fer els instruments de l'època, per a la desforestació, per crear camps de conreu, i també objectes de caràcter simbòlic, que indiquen l'estatus social d'un individu. Hi ha moltes classes de materials i elements que circulen, però també podem saber com circulen. Tot això ens permet restituir, no només el que és material, sinó també l'esfera social. El seu estudi ens serveix per conèixer millor les societats d'aquell període.

- Com eren les societats del Neolític?

- En els últims anys hem pogut avançar molt en el seu coneixement, gràcies a les noves tècniques d'anàlisi de materials i de restes biològiques. Això ens ha donat una nova visió sobre les primeres societats agrícoles. Abans es pensava que eren societats tancades, amb una economia autàrquica, autosuficient. Ara hem vist que estaven irrigades per aquestes xarxes de circulació de materials i d'objectes, concentrades en racons per tot Europa, i que es relacionaven comercialment i socialment.

- ¿Com han contribuït les noves tècniques d'anàlisi a millorar el coneixement en arqueologia?

- Des de la segona meitat del segle XX, en què se'n van desenvolupar, els arqueòlegs coneixem millor alguns fenòmens. Tenim les que ens permeten caracteritzar els materials, com ara la mineralogia o la petrografia, a partir de les quals podem saber exactament on es troba el jaciment productor d'un material i a partir d'aquí quines són les àrees de la seva difusió. Per

exemple, les destrals polides del Piemont, que les trobem a Varna, sobre el Mar Negre, a milers de quilòmetres, a les tombes dels poderosos de l'època. Altres eines importants han estat les anàlisis químiques i genètiques, amb les quals podem saber si algunes poblacions són del mateix lloc on s'han trobat o han vingut de fora i s'hi han establert; i les cronològiques, com la datació per ràdiocarboni, que ens permet dir de quina era és un objecte concret.

- Hi ha semblances entre aquelles societats i les actuals?

- Evidentment, hi ha una herència neolítica en tots nosaltres. La nostra societat urbanitzada emergeix ja llavors. Al Neolític és l'home qui domina la natura, al contrari del que passava al Paleolític. Inventa l'agricultura i la ramaderia, pot produir el seu aliment tant com vol i domina la distribució dels recursos. I al mateix temps, es produeixen les primeres desigualtats socials, sorgeixen les elits... És el principi del nostre món històric.

- Violència inclosa

- Durant molt de temps hi havia la teoria que el Paleolític era com un paradís pacífic i que va ser al Neolític quan va sorgir la violència, amb la capitalització i la creació de riquesa. Alguns investigadors vam poder demostrar que aquesta hipòtesi estava influenciada per creences filosòfico-religioses i que al Paleolític també es van donar conflictes entre individus i poblacions. De fet, la violència no és constitutiva d'una societat concreta, és consubstancial a l'espècie humana quan les condicions la propicien.

- La imaginació és un requisit per ser arqueòleg?

- No necessàriament. L'arqueòleg té les dades i després observar-les i de descriure-les, les ha d'interpretar. L'historiador francès George Duby deia "quan miro els mapes i els texts de l'edat mitjana tinc un esquelet. Necessito posar-li la carn i com que no la tinc, la fabrico". Això il·lustra, en certa manera, el treball de l'arqueòleg, però cada cop més, gràcies als avenços científics, podem fer anàlisis més precisos i elaborar hipòtesis molt fiables.

- Estudiar un temps tan passat pot incidir en la història contemporània?

- Hi ha dues maneres de fer la història, especialitzant-se en un període molt concret o mirar de tenir una perspectiva global. Jo crec que l'historiador hauria de fer-ho de la segona manera. Per a mi la història de l'home comença amb l'hominització i arriba fins avui en dia. És una noció que seria necessari integrar en els programes d'educació, perquè tinguem una visió de la història de l'home en tota la seva trajectòria i no limitar-la al temps històric, és a dir, fer-la començar amb l'escriptura. Aquesta és la visió tradicional, però és una visió falsa. Perquè quan apareix, l'escriptura suposa una gran limitació. Connota el poder dels que saben escriure i deixa la resta de la societat fora del sistema. Hem de tenir una visió globalitzada i globalitzant de la història de l'home.

María Jesús Delgado

Àrea de Comunicació i de Promoció Universitat Autònoma de Barcelona